

Sienimetsään

Tänä syksynä metsistä pitäisi löytyä viime vuotta enemmän sieniä, vaikka en omalla sieniretkelläni onnistunut löytämään kuin kaksi kanttarellia.

Sieni tarvitsee maanpinnalle noustakseen runsaasti vettä ja lämpöä. Alkukesän kaatosateiden ansiosta sieniä alkoi ilmestyä mukavasti metsiin. Nyt sienisatoa uhkaa kuivuus. Uusia sieniä ei ole enää ilmestynyt, ja jo maanpintaan nousseet sienet uhkaavat kuivua, kertovat Martta-liitot eri puolilta Suomea. He ovat jo vuosikymmeniä opastaneet suomalaisia sienten käytössä.

Muutaman sadepäivän jälkeen sieniretkelle kannattaa jo lähteä. Martat valittavat, että suomalaiset tuntevat sieniä edelleen melko huonosti. "Ainoastaan kanttarellit ja rouskut kelpaavat poimijoille. Tat-tejakaan ei tunneta. Samoin hyvät kehnäsienet ja haperot jäävät metsiin, koska niitä ei tunnisteta", Keski-Suomen Martoista kerrotaan.

Myrkkysienet on kuitenkin opittu tunnistamaan. Valkoinen kärpäs-sieni ja myrkkyseitikki tunnistetaan jo myrkkysieniksi.

Lapin Marttojen edustaja opastaa aloittelijaa tunnistamaan pari uutta sienilajia kerrallaan. "Kaikkien sienten tunnusmerkkejä ei millään voi oppia kerralla."

Jos et ole kovin hyvä sienituntija, ota mukaan sieniä tunteva kaveri tai lainaa kirjastosta sieniopas, jossa esitellään eri sienilajien tunnusmerkkejä. Sienioppaan lisäksi ota mukaan sieniveitsi ja sienikori. "Hyvä sieniveitsi on sellainen, jonka toisessa päässä on suti. Sillä sienet voi puhdistaa jo heti metsässä. Roskia ja huonoja, madon-syömiä sieniä ei kannata tuoda kotiin asti. Sienet kannattaa kerätä koriin, ei muovikassiin, jossa ne litistyvät ja rikkoutuvat", Lapin Martat opastavat. **Liina Eloaho**

TUNTOSARVI 22. vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00280 Helsinki.
Puhelin (90) 549 5350, tekstipuhelin (90) 5495 3526.

Päätoimittaja: Raili Karisaari.

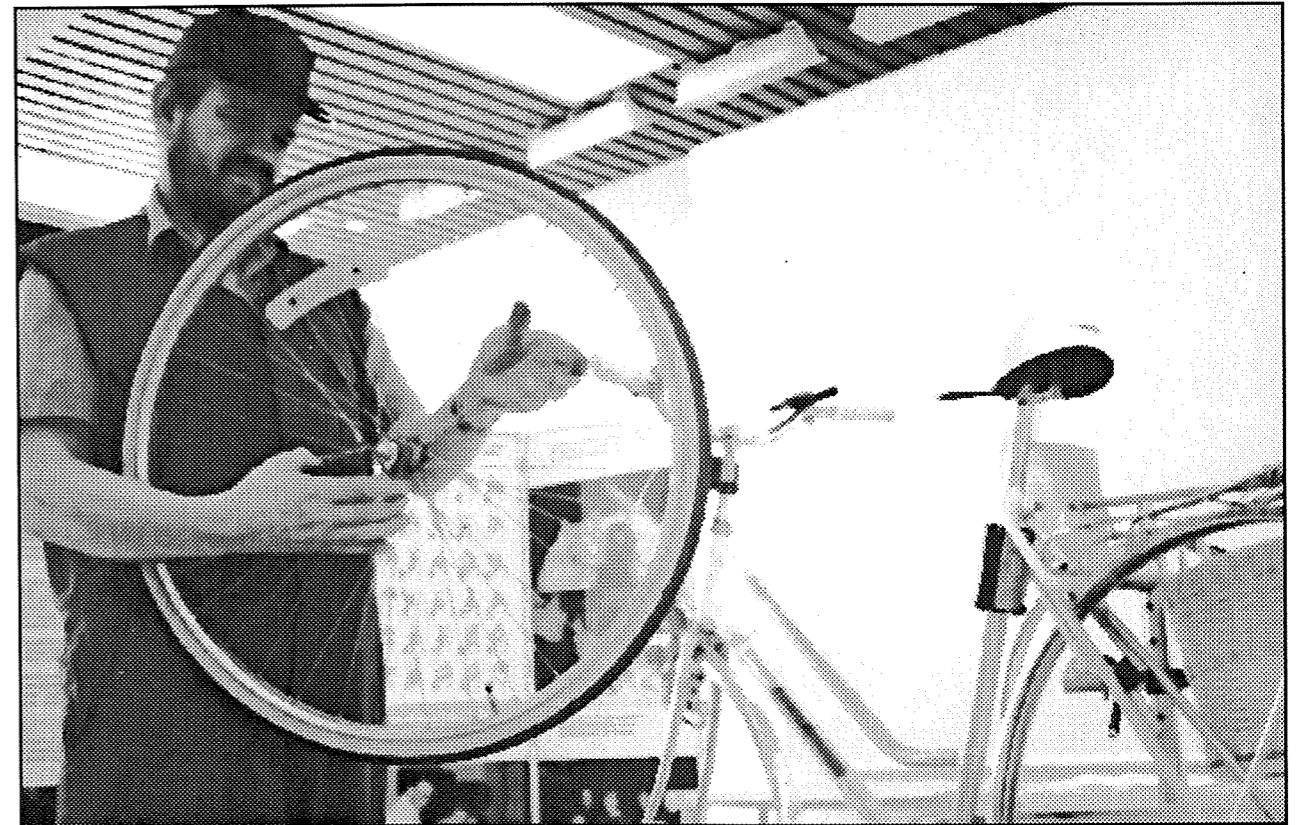
Toimitusneuvosto: Eero Vartio, Martti Avila, Marja Heinonen, Anita Palo, Marja-Leena Roponen, Eila Särkimäki, Liina Eloaho, Raili Karisaari.
Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, hidasäänitteinä, videona sekä ruotsinkielisenä käännöksenä.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry.

Elokuu 8/1996

Paavo Korhonen esitteli taitojaan Eurooppa-konferenssissa

* **Osmo Soininvaaran mietteitä työttömyyden korjaamiseksi**

– sivu 6.

* **Teksti-televisio – tehokas tiedonvälittäjä**

– sivu 4.

* **Tornion kuvataidekurssilta**

– sivu 14.

Tässä lehdessä

Soittokierros Miten edistyy Baltia-projekti?.....	2
Pääkirjoitus: Koulutusta tarvitaan Raimo Korpela.....	3
Teksti-tv tiedonvälittäjänä.....	4
Uudet kasvot keskustoimistossa.....	5
Mikä korjaisi suurtyöttömyyden? Osmo Soininvaaran mietteitä.....	6
Jan Jakes: Kansainvälistä yhteisöä tarvitaan.....	8
Viron tulkeille oma yhdistys.....	9
John Kemp: "Taiteen tekeminen kaikkien ulottuville".....	10
Auroran aika Kuka oli Aurora Karamzin?.....	12
Luonto ja valo innoittajana Tornion kuvataidekurssilla.....	14
Päivänkakkaraleikkiä.....	15
Sienimetsään.....	16

Miten edistyy Baltia-projekti?

Baltia-projekti käynnistyi huhtikuussa 1994. Suomi ja muut pohjoismaat ovat antamassa vauhtia kuurosokeustyölle Virossa, Latviassa ja Liettuassa. Soittokierros tavoitti Lastenkeskuksesta **Airi Ahosen**, joka on tällä hetkellä projektin suomalainen yhdyshenkilö.

Mitä Baltia-projektille kuuluu tällä hetkellä?

– Kesäkuun alussa vierailimme Eija Pynnösen kanssa Virossa. Kävimme seitsemässä virolaisissa lastenkodeissa ja tutustuimme muutamaani monivammaisiin lapsiin, joista olimme jo etukäteen saaneet tietoja. Arvioimme yhdessä, ketkä niistä lapsista hyötyisivät kuurosokeiden kuntoutuksesta.

– Mukanamme oli paikallisia henkilöitä, mm. näkövammaisten lasten opettaja Olga Ilgina ja paikallisen tukiliiton edustaja Margarita Rägapart. Totesimme, että lastenkotien henkilöstö tarvitsee kipeästi tietoa ja koulutusta.

– Elokuun aikana meillä on tarkoitus järjestää perhekurssi Randveressa Virossa. Suunnitelmissa on, että kutsuisimme perheiden lisäksi mukaan myös näiden lastenkotien henkilökuntaa. *RK*

PÄÄKIRJOITUS

Koulutusta tarvitaan – tietokone avuksi

Kuurosokeiden on vaikea normaalien tiedotusvälineiden kautta saada uutta tietoa tai ehtiä omaksumaan sitä. Sen tähden onkin tärkeää kiinnittää huomiota heidän koulutukseensa. Koulutustarve on ilmeinen jokapäiväisistä asioista aina ammatilliseen koulutukseen saakka.

Onpa koulutuksen tarve ammatillista tai vaikka terapialuonteiseen askarteluun ohjaavaa, siihen olisi panostettava entistä enemmän. Mielekäs puuhailu pitää vireänä ja aika kuluu nopeammin kuin jos vain ollaan ja odotetaan jotakin tapahtuvan.

Muutaman vuoden ajan tietokone on tehnyt tuloaan kuurosokean apuvälineeksi. Saadut kokemukset osoittavat kiistatta, että tietokone on tulevaisuudessa eräs kuurosokean tärkeimmistä apuvälineistä. Sen avulla hän voi lukea lehtiä, mikä on ollut monelle aikaisemmin mahdotonta. Sähköposti avaa mahdollisuuden viestien vaihtoon eri tavoilla kommunikoivien henkilöiden kanssa. Näin ihmiset, jotka aikaisemmin tuskin pystyivät kommunikoimaan keskenään, voivat nyt vaivatta vaihtaa mielipiteitä sähköpostin välityksellä. Tekstinkäsittely, keskustelualueet ja muut tietokoneen antamat mahdollisuudet täydentävät sen hyödyllisyyttä. Mainittakoon erityisesti tietokoneen käyttö tekstipuhelimena.

Tietokoneen käyttöönottoon liittyy ongelmia. Ensinnäkin laitteet ovat kalliita, koska kuurosokea tarvitsee erilaisia lisälaitteita. Apuvälineiden myöntämispolitiikka on kummallista, kun ei ymmärretä tietokoneen merkitystä apuvälineenä. Tämän vuoksi maksajatahoa on vaikea löytää. Valittavan usein maksaja on kuurosokea itse.

Lisäksi kuurosokeat tarvitsevat monenlaista koulutusta ennenkuin he pystyvät käyttämään tietokonetta. Vaikka Näkövammaisten Keskusliitto on yksinkertaistanut ohjelmien käyttöä, tarvitaan pitempiäaikainen perehdyttäminen, ennenkuin tietokoneen kaikki mahdollisuudet avautuvat kuurosokealle. Konekirjoituksen kymensormijärjestelmä ja suomen kieli tuottavat myös monelle vaikeuksia puhumattakaan englanninkielisistä ohjelmista.

Tästä johtuen niin yhteiskunnan kuin yhdistyksenkin on paremmin huomioitava ne tarpeet, joita ilmenee tietokoneen käyttöönotossa. Kun esteet poistetaan, kuurosokeat voivat tulevaisuudessa yhä paremmin hallita omaa elämäänsä.

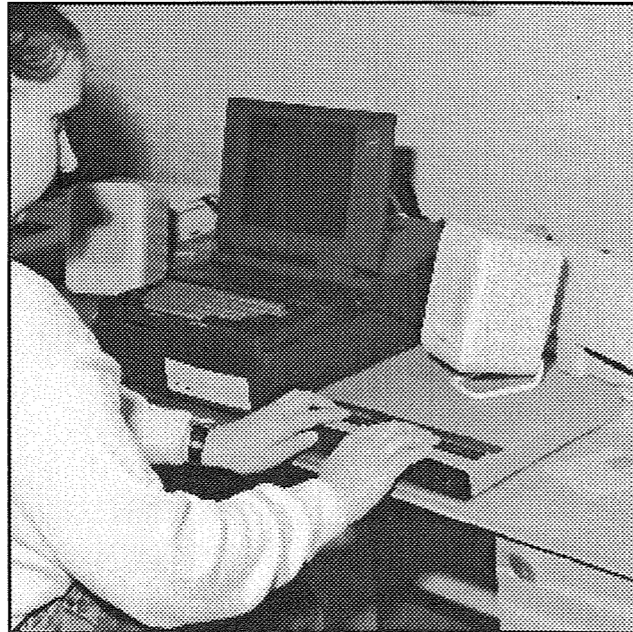
Raimo Korpela
varapuheenjohtaja
Suomen Kuurosokeat ry.

Teksti-televisio tehokas tiedonvälittäjä

Kuurosokeiden mahdollisuus päivittäiseen tiedonsaantiin paranee kaiken aikaa, vaikkakin pienin askelin. Jo tällä hetkellä on olemassa monia mahdollisuuksia saada tietokoneen pistenäytölle muun muassa sähköiset sanomalehdet, erilaiset tiedotteet, teksti-televisiion uutiset, urheilulukokset. Siis, järjestelmät ovat jo olemassa, ainoastaan niiden käyttöönotto laahaa perässä – eri syistä.

Jyväskyläläinen **Timo Matsinen** kirjoitti aiheesta *Airut*-lehdessä tämän vuoden tammikuussa. Hän työskentelee suunnittelutehtävissä Jyväskylän yliopiston atk-keskuksessa. Timo seuraa päivittäin teksti-televisiion sivuja omalta tietokoneeltaan pistenäytön avulla.

Yleisradion teksti-tv välittää monipuolista ja ajankohtaista uutisaineistoa kaikille. Uutisten lisäksi teksti-televisio välittää mm. taloustilastoja ja ajankohtaisia säätietoja. MTV3:n tekstikanavalla on ilmoituksia ja mainoksia. Myös yksityishenkilöt voivat laittaa kanavalle oman ilmoituksensa. Matkustavaiset voivat tarkistaa teksti-televisiion sivuilta junien ja lentokoneiden aikataulut tai kelitilanteen maanteillä.

Miten teksti-televisiion sivuille pääsee?

Myös näkövammaisilla on mahdollisuus lukea ja tallentaa teksti-televisiion uutis- ja informaationsivuja pistenäytön avulla.

Lähtökohtana on, että sinulla on kotonasi tietokone tarvittavine lisälaitteineen sekä televisio, joka on varustettu SCART-liitännällä. Tietokoneesi tarvitsee nyt erillisen teksti-tv-kortin. Sellaisen voit ostaa useimmista tietokoneita myyvistä erikoisliikkeistä. Kortin hinta liikkuu 1.000 markasta ylöspäin. Ellei sinulla ole SCART-liitännällä varustettua televisiota, sinun on hankittava kortti, jossa itsessään on tv-viritin eli vastaanotin. Tällaisen kortin hinta on runsaat kaksi tuhatta markkaa.

Kortti asennetaan tietokoneeseen lisäkorttipaikoille. Kortin mukana on ohjelma, joka asennetaan tietokoneen kiintolevyille. Kortin ja ohjelman asentamiseen voit pyytää apua mikrotukihenkilöiltä, tai tuttavapiirissäsi olevalta "tietokone-expertiltä". Hän voi myös opastaa sinua ohjelman käytössä.

Teksti-tv-kortit vaativat tietokoneelta vapaan korttipaikan. Useimmissa tietokoneissa on neljä korttipaikkaa, joista modemi ja puhe-syntetisaattori tarvitsevat omansa. On syytä varmistua siitä, että tv-kortin ohjaamiseen tarvittava ohjelma toimii apuvälineiden kanssa.

Mikä on data-tv?

Data-tv toimii samalla periaatteella kuin teksti-tv. Sitä käytetään esim. sähköisen sanomalehden siirtämiseen tietokoneille. Data-tv-lähetysten vastaanottoon tarvitaan tietokoneen lisäksi erityinen vastaanotin eli dekooderi, joka muuntaa saapuvan tiedon tietokoneelle sopivaan muotoon.

Data-tv:llä välitetään Yleisradion televisioverkossa kuvaa, ääntä, dataa ja tietokoneohjelmia. Eräs mielenkiintoinen käyttöalue on televisio-ohjelmien tekstitysten lähettäminen näkövammaisten luettavaksi. Teksti-tv-kortin käyttö tähän tarkoitukseen ei toistaiseksi ole onnistunut. Tämän vuoden aikana on yritetty selvittää, millä muulla tavoin tekstitys voitaisiin välittää näkövammaisille. -RK

Uudet kasvot keskustuimistossa

Matti Jalonen, 27, on aloittanut puoli vuotta kestävänsä työjaksonsa atk-tukihenkilönä. Hänen tehtävänsä tulee olemaan keskustuimiston uuden atk-järjestelmän sisäänajo. Matti tulee opettamaan keskustuimiston työntekijöitä uuden ohjelman käyttämisessä. Osan ajasta hän työskentelee Lastenkeskuksessa Jyväskylässä. Matti lupaa opastaa työntekijät myös internetin salaisuuksiin.

Matti on kotoisin Vesilahdesta Tampereen läheltä. Hän opiskelee datanomiksi Valkeakosken ammatillisessa aikuiskoulutuskeskuksessa. Opiskeluun sisältyy puolen vuoden pakollinen työharjoittelu atk-tehtävissä. Mikä on datanomi? Datanomi on atk-alan yleismies, jonka tehtäviin kuuluu suunnittelua, ohjelmointia ja tietokoneen käyttöä. Datanomin koulutus kestää 2,5 vuotta. Matti valmistuu kesäkuussa -97. – Toivottavasti työtilanne on silloin nykyistä parempi, Matti tuumaa. Matti on pitkä ja ristiverinen. Hänellä on silmälasit ja pitkä tukka. Omien sanojensa mukaan hän on hidas hämäläinen. Ja lopuksi tärkeä tieto kaikille vapaille tyttöihmisille: hän on poikamies. -RK

Mikä korjaisi suurtyöttömyyden?

Suomessa on edelleen yli 400 000 työtöntä. Työttömien määrä on laskenut odotettua hitaammin. Suurella osalla työttömiksi joutuneista ei ole toivoakaan löytää itselleen uutta, kunnollista työpaikkaa.

"Työpaikan löytäminen vähän yksinkertaiselle, hitaalle tai työkeälle alkaa olla yhä vaikeampaa", kirjoittaa **Osmo Soininvaara** kirjassaan, joka ilmestyi jokin aika sitten. Soininvaara on Vihreiden puolueen kansanedustaja. Hän on tutkinut Suomen talouden ongelmia.

Huono taloudellinen aika eli lama alkoi Suomessa 1980-luvun lopulla. Yritykset eivät saaneet tuotettaan kaupaksi yhtä hyvin kuin aikaisemmin. Niinpä niillä ei ollut enää varaa maksaa palkkaa yhtä monelle ihmiselle kuin ennen. Tuhanne ihmiset joutuivat työttömiksi.

Nykyään yritykset toimivat yhä pienemmällä työntekijäjoukolla. Niillä ei ole varaa maksaa palkkaa yhdellekään ylimääräiselle, laiskalle tai ammattitaidottomalle työntekijälle. Samoin tekniikan kehittymisen myötä yksinkertaiset työtehtävät ovat vähentyneet. On halvempaa teettää helpot työt automaateilla ja roboteilla kuin ihmisillä.

Työpaikoilla tarvitaan yhä vähemmän pelkkää ruumiillista voimaa tai näppäriä sormia: "Suuri määrä yksinkertaista työtä tehdassalissa korvautuu pienellä määrällä vaativaa työtä automaatin valmistuksessa ja ohjelmoinnissa", Soininvaara kirjoittaa.

Töitä riittää enää ihmisille, jotka pystyvät tekemään vaativia töitä: uusien asioiden suunnittelua, keksimistä ja kehittämistä. Työtä saavat enää kekseliäät, nopeasti oppivat ja hyvin koulutetut. Muut jäävät ilman työtä.

"Suomalaisen työelämän ongelmana on, että työpaikan asettamat vaatimukset ovat kasvaneet liian monelle liian suuriksi. Yhä useampi joutuu seuraamaan vierestä, kun toiset – pätevämmät, osaavimmat, sopivimmat tai muuten vain onnekkaimmat – tekevät yhä tehokkaampaa ja tuottavampaa työtä", Soininvaara uhkaa.

Mahdoton tilanne

Mutta voiko olla mahdollista, että suuri osa maan työikäisestä väestöstä on ilman työtä vuodesta toiseen? Yhteiskunnan tarjoamat palvelut, kuten terveydenhuolto, koulut ja työttömyyskorvaukset kuitenkin maksetaan enimmäkseen verovaroista.

Eli työssäkävien palkoista osa menee näiden palveluiden ylläpitoon. Työpaikkansa säilyttäneet joutuvat tekemään liikaa töitä ja maksamaan liikaa veroja, jotta sairaaloiden ja koulujen ylläpito olisi mahdollista. Samalla työttömät syrjäytyvät liikaa omiin oloihinsa, menettävät itseluottamuksensa ja elämänhalunsa.

Eräs ratkaisu vajaatyöllisyys

Soininvaara on miettinyt ratkaisuja näihin ongelmiin. Hänen mielestään työttömien syrjäytyminen voidaan estää luomalla runsaasti matalapalkkaisia töitä.

Nykyään työnantajat eivät voi palkata huonosti koulutettua tai huonosti ammattinsa osaavaa väkeä, koska se tulee niin kalliiksi.

Soininvaara ehdottaa, että näiden ihmisten palkkaaminen on tehtävä työnantajille niin halvaksi, että ihmisten palkkaaminen yksinkertaisiin työtehtäviin on kannattavaa. Matalapalkkaisia töitä voisi syntyä esimerkiksi palvelualoille: perustettiin lisää halpoja ravintoloita ja pesuloita tai yrityksiä, joista voisi vuokrata halvalla kotiapulaisen tai ikkunanpesijän.

Matalapalkkaisten töiden ongelmana on tietenkin se, että niillä ei elä. Soininvaara ehdottaa, että pienen palkan lisäksi työntekijä voisi saada tukea yhteiskunnalta.

Osa toimeentulosta tulisi palkasta, osa yhteiskunnan maksamana tukena. Soininvaara kutsuu tätä vajaatyöllisyydeksi.

Hänen mukaansa vajaatyöllisyys on yhteiskunnan kannalta edullisempi vaihtoehto, kuin täysi työttömyys. Siinä ihminen ansaitsee edes osan elannostaan itse, kun hän muuten olisi kokonaan yhteiskunnan elätettävänä.

"Vajaatyöllinen on edes jossakin kosketuksessa yhteiskuntaan, ja hänen mahdollisuutensa palata takaisin tuottavampaan työhön lienevät selvästi paremmat kuin sen, joka on vuosikausia ollut toimeettomana", Soininvaara kirjoittaa.

Soininvaaran ehdotukset ovat saaneet aikaan paljon keskustelua. Toiset ovat suuttuneet hänen ehdotuksistaan ja toiset innostuneet. Jotkut ovat sitä mieltä, että hän on oikealla asialla, kun uskaltaa puhua vaikeista asioista.

Vaikka Soininvaaran ehdotuksia ei ole alettu toteuttamaan, poliitikot ja virkamiehet keskustelevat jatkuvasti samoista ongelmista, joista hän kirjoittaa kirjassaan. Koko ajan suunnitellaan, miten uusien työntekijöiden palkkaamista voitaisiin helpottaa ja miten työssäkävien veroja voitaisiin pienentää. –LE

Lähde: Osmo Soininvaara: Hyvinvointivaltion eloonjäämisoppi

Jan Jakes: Kuurosokeiden kansainvälistä yhteisöä tarvitaan

Kuurosokeiden 4. Eurooppa-konferenssi toi esille kysymyksen kuurosokeiden oman Euroopan unionin perustamisesta. Asia sai aikaan mielenkiintoisia kannanottoja. Monet konferenssivieraat toivat esille seikkoja, jotka puhuivat yhteisen unionin perustamisen puolesta.

Jan Jakes Tshekin tasavallasta toi Eurooppa-konferenssissa esille ongelman omasta maastaan. Hän kertoi esimerkkejä siitä, kuinka vaikeaa voi olla päästä osallistumaan kansainväliseen päätöksentekoon.

- Entisen Tshekkoslovakian viranomaiset uskoivat pitkään, ettei maassa ole kuurosokeita. Tästä syystä valtio ei ottanut johdonmukaisesti hoitaakseen kuurosokeiden ihmisten asioita.

Nykyisessä Tshekin tasavallassa toimii kuurosokeiden oma yhdistys, LORM, joka haluaisi liittyä Euroopan Sokeiden Unioniin (EBU). EBU vaatima jäsenmaksu on niin korkea, että LORM-järjestöllä ei ole siihen tarvittavia varoja. Niinpä LORM ei voi liittyä EBU:uun.

LORM oli kiinnostunut työskentelestä EBU:n kuurosokeiden alakomiteassa. Tshekin Sokeiden ja Näkövammaisten Liitto SONS, joka edustaa Tshekin tasavaltaa EBU:ssa, ehdotti tehtävään näkövammaista ehdokasta kertomatta tästä LORM:lle. Asiasta käytiin neuvotteluja, mutta liitto ei suostunut vaihtamaan ehdokastaan kuurosokeaan edustajaan. Nyt Tshekin kuurosokeita edustaa EBU:ssa näkövammaisen henkilö.

LORM ei voi olla jäsenenä Tshekin Sokeiden ja Näkövammaisten järjestöjen liitossa SONS:ssa, koska järjestön säännöt eivät salli sitä. LORM ei voi myöskään olla Euroopan Kuurosokeiden verkoston jäsen, koska Tshekin tasavalta ei ole EU:n jäsenmaa.

- Ainoa missä onnistuimme, oli liittyminen IAEDB:een ja Eco Uniin. Tästä on suuri apu työllemme kuurosokeiden parissa, Jan Jakes kertoo.

Yhteistyötä tarvitaan

Nykyinen kansainvälinen näkövammaisjärjestöjen rakenne ei kaikissa tapauksissa anna tilaa kuurosokeiden ihmisten itsenäiselle

kehittymiselle. Kuurosokeat ihmiset asuvat hajallaan ja he joutuvat ratkaisemaan ongelmansa yksinään. - Jos todella haluamme ottaa elämän omiin käsiimme, meidän on kommunikoitava keskenämme ja työskenneltävä yhdessä yhteisen päämäärämme eteen. Ne arvot, joita tarvitsemme itsemme toteuttamiseksi, voidaan toteuttaa vain yhteistyöllä, Jakes sanoo.

- Tshekin kuurosokeilla ei vielä-kään ole mahdollisuutta lähettää omaa edustajaansa Euroopan kuurosokeiden yhteisiin projekteihin. Jan Jakes painottaa, että kuurosokeilta puuttuu edelleenkin sellainen kansainvälinen organisaatio, joka on avoin kaikille kuurosokeiden järjestöille ja jonka ohjelmiin voivat kaikki Euroopan kuurosokeat osallistua. Se voisi olla kumppani kuurosokeiden ammattimaisille järjestöille ja edustaa kuurosokeita kansainvälisillä tasoilla.

- Meillä on käytössämme kaksi työkalua - kommunikaatio ja yhteistyö, miksi emme käytä niitä, Jakes ihmettelee. -RK

Muut kertovat meille, miltä näytämme. Mutta keitä me olemme - se meidän on tiedettävä itse.
(Lassi Nummi)

Viron tulkit perustivat oman yhdistyksen

Tämän vuoden alkupuolella Viron tulkit perustivat Tartoon oman yhdistyksen. Puheenjohtajaksi valittiin Helvi Tönurist, jolla on takanaan yli 30 vuoden kokemus viittomakielen tulkkina. Tarton radiolle antamassaan haastattelussa hän kertoo:

- Tulkkien oman yhdistyksen perustaminen oli erittäin tarpeellinen asia. Vuosien varrella olemme jokainen työskennelleet omilla tahoillamme. Osa on työskennellyt laitoksissa, jotka ovat nyt lopettaneet toimintansa. On tärkeää, että kokoonnumme yhteen. Meillä täytyy olla yhteinen strategia, toimintasuunnitelma.

- Yhdistyksellä on jo kaksi projektia suunnitelmissa. Tärkein niistä on koulutusohjelma-projekti, jonka odotetaan käynnistyvän syksyllä. - Ohjelma on tarpeellinen kaikille tulkeillemme. Monet heistä ovat saaneet koulutusta Moskovassa, mutta siitä on jo aikaa ja monet asiat ovat sen jälkeen muuttuneet.

- On hyvä, että voimme tehdä yhteistyötä muiden maiden kanssa ja esimerkiksi Euroopan Tukiliiton kanssa. Myös Suomesta saamme arvokasta kokemusta. Suomessa on jo olemassa ne asiat, joiden kanssa me vasta aloittelemme.

Lähde: Tartu Pereradiation ohjelma
Käännös: Raili Ruotsalainen

"Taiteen tekeminen kaikkien ulottuville"

Very Special Arts on johtava kansainvälinen vammais- ja taidejärjestö, joka on perustettu 1973. Toimintayhteyksiä on 85 eri maassa, Suomi mukaan lukien.

Järjestön perusajatuksena on mahdollistaa taiteen tekeminen toimintakykyisille vammaisille. Very Special Arts -järjestöllä on etenkin vammaisille lapsille että aikuisille suunnattua taidetoimintaa kaikissa Amerikan Yhdysvaltojen osavaltioissa.

Järjestö pyrkii taiteen avulla edistämään inhimillistä uskaltamista ja kohottamaan vammaisten elämänlaatua. Se painottaa kaikkien ihmisten luovuutta, arvokkuutta ja itsenäisyyttä.

Kansainvälisille yhteyksilleen järjestö antaa hankkimaansa tietotaitoa, yhteyksiä taiteilijoihin ja alalla toimiviin ihmisiin sekä valmiita toimintamalleja. Esimerkiksi kuvataiteilijoilla on vuosittain mahdollisuus pyrkiä Washingtoniin kursseille ja muusikot voivat osallistua Young Soloist -kilpailuun.

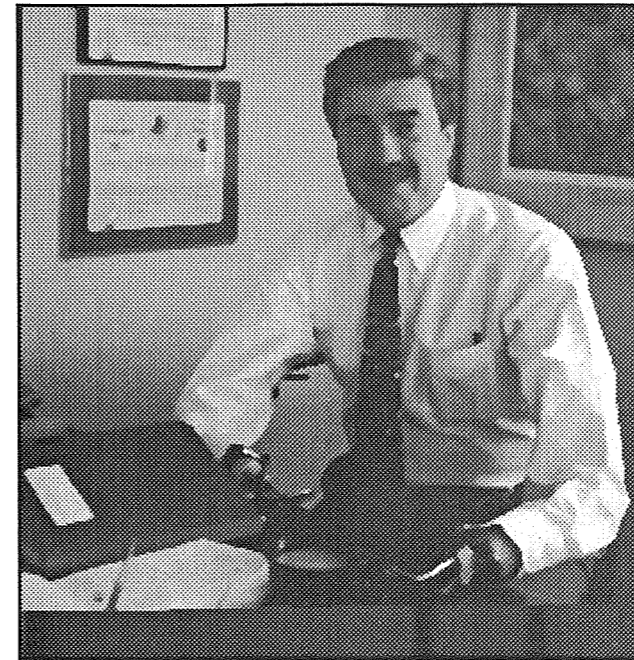
Käytännön toiminnassaan Very Special Arts tarjoaa tuhansille aikuisille ja lapsille mahdollisuuden

monipuolisen taiteen tekemiseen. Kaikki taiteen lajit ovat edustettuna. Järjestö on vienyt taiteentelemisen paikkoihin, joissa sitä ei muuten olisi, esimerkiksi sairaaloihin. Vammaiset taiteilijat ovat järjestön toimesta päässeet esiintymään arvostettuihin teattereihin ja moniin muihin paikkoihin, joissa heitä ei ole aikaisemmin nähty.

Uusi johtaja - uudet tuulet

Tällä hetkellä järjestössä puhaltavat uudet tuulet. Järjestön uusi puheenjohtaja, **John Kemp**, rymsätelee asian puolesta sydämellä ja pilke silmäkulmassa. Häneltä ei puutu karismaa eikä uskottavuutta. John Kempillä on lakimieskoulutus ja vankka työkokemus myös vammaisliikkeen piirissä. Ne antavat pohjaa määrätietoiselle työskentelylle.

Keväällä Sari Salovaara, järjestön Suomen yhteyshenkilö tapasi John Kempin USA:ssa Washingtonissa. John Kemp on järjestön historian ensimmäinen näkyvästi vaikeavammainen johtaja. Hänen vakauksensa ja päämääränsä on vammaisten ihmisten elämänlaadun kohottaminen.

Kemp puhuu vammaiskulttuurista yhtenä vähemmistökulttuurina.

"Vammaiskulttuuria ovat ne arvot, käsitykset ja käyttäytymismallit, joita meillä vammaisina ihmisinä on itsestämme.

Vammaiskulttuuria on myös oma arviomme siitä, kuinka haluaisimme itseämme kohdeltavan, kuinka haluaisimme tulla nähdyksi ja kunnioitetuiksi", hän sanoo.

- Vammaisliikkeessä on ensin jouduttu keskittymään perusihmisoikeuksien saavuttamiseen ja vasta sen jälkeen on kulttuurisen tarkastelun vuoro, Kemp toteaa.

Järjestönsä johdossa Kemp haluaa tukea ja rohkaista vammaiskulttuurin ilmaisuja. Hän toivoo, että taiteen kautta tutkitaan ja tuodaan esille myös sitä, millaista on elää vammaisena ihmisenä.

Yhteyshenkilö Suomessa

Sari Salovaara on Very Special Arts -järjestön yhteyshenkilö Suomessa. Sari työskentelee määräaikaisena kulttuurisihteerinä Kynnys ry:ssä. Yhteys järjestöön on peräisin vuodelta 1994, jolloin Sari osallistui Brysselissä järjestettyyn festivaaliin järjestön kutsusta.

Tästä matkasta sai alkunsa myös Taide kaikille eli Taika -yhteysverkosto, joka on suomalainen taiteesta kiinnostuneitten verkosto. Taika -nimi on muodostettu sanoista *Taide kaikille*.

- Suomessa ei ole aikaisemmin ollut järjestöä, joka olisi erikoistunut eri tavoin vammaisten taide- ja kulttuuritoimintaan. Monissa muissa maissa, esimerkiksi Englannissa on tehty pitkään tällaista työtä ja siellä on laaja yhteistyöverkosto.

Myös Yhdysvalloissa on tehty tehokkaasti työtä vammaisten taide- ja kulttuuritoiminnan tukemiseksi. Esimerkiksi vammaiset näyttelijät ovat mukana kulttuuritoiminnassa omana ryhmänään. Vammaiset näyttelijät järjestäytyneet hyvin, suhteessa valtakulttuuriin.

Suomessa yleinen mielipide on, että vammaiset näyttelijät ja taiteilijat ovat lähinnä puuhastelijoita. Heitä ei rinnasteta valtakulttuuriin.

- Kyllä vammaiset voivat taiteen alueella olla itsekin aktiivisia ja tuoda esiin omaa kulttuuriaan, Sari painottaa. RK

Auroran aika

Suomalaiset ovat nauttineet sosiaalipalveluista vasta muutaman vuosikymmenen ajan. Kaikille tarjottua terveydenhuoltoa, kansaneläkettä ja köyhienapua ei ole aina ollut olemassa.

Viime vuosisadalla yhteiskunta saattoi toki ylläpitää köyhäintaloja tai avustaa sairaita, mutta palveluja ei ollut tarjolla kaikille.

Yksityiset, rikkaat ihmiset ryhtyivät avustamaan köyhiä ja sairaita. Etenkin naisväki innostui perustamaan yhdistyksiä, jotka keräsivät rahaa huonosti toimeen tuleville.

Yksi kuuluisimmista 1800-luvulla eläneistä hyväntekijöistä oli Aurora Karamzin. Hän oli varakas nainen, joka antoi suuren osan omaisuudestaan huono-osaisten auttamiseen. Aurora esimerkiksi perusti Helsinkiin Diakonissalaitoksen sairaalan, hän oli mukana perustamassa Helsingin ensimmäistä lastenkotia ja rakennutti Espooseen köyhäintalon.

Hän avusti myös sodissa kaatuneiden omaisia ja antoi rahaa koulujen perustamiseen. Aurora nautti siitä, että sai omilla rahoillaan auttaa köyhiä ja vaivaisia. Aurora halusi auttaa kaikkia.

Hienostoperheen tytär

Auroran elämä poikkesi melkoisen paljon 1800-luvun "tavallisten" ihmisten elämästä. Hän syntyi yläluokan perheeseen Porissa vuonna 1808. Auroran isä oli everstiluutnantti ja myöhemmin maaherra. Äiti oli maaherran tytär. Perhe oli varakas ja hyvässä asemassa.

Isänsä kuoltua Aurora muutti lapsena muutamaksi vuodeksi Pietariin tätinsä luo. Pietarissa tyttö oppi hienoston tavat ja oppi ranskaa ja venäjää. Seuraavat vuodet Aurora vietti enimmäkseen Helsingissä ja Pietarissa.

Aurora tuli kuuluisaksi kauneudestaan. Hänet tunnettiin Venäjän ja Helsingin hienostopiireissä ja monet Pietarin ja Helsingin nuoret miehet ihastuivat häneen. Eräs ihailija kirjoitti päiväkirjaansa, että Aurora on "hienointa ja kauneinta, mitä Helsinki voi esittää."

Auroran elämä oli täynnä hienoja tanssiaisia ja huvittelua. Etenkin Pietarissa huviteltiin jatkuvasti. Suomi kuului Auroran aikaan Venäjään, jonka hallitsijaksi tuli Nikolai Ensimmäinen. Aurora pääsi keisarin vaimon, keisarinna Aleksandran hovineidoksi. Tämä oli suuri kunnia sen ajan nuorelle naiselle. Hovineitona Aurora osallistui keisari-parin ohjelmaan; paraateihin, juhliin ja ajeluihin.

Hieno elämä kyllästyi

Aurora ehti olla naimisissa kolme kertaa. Vuonna 1834 hän meni kihloihin eversti Muhanovin kanssa, johon oli ollut ihastunut jo nuorena. Aleksander Muhanov kuitenkin kuoli pian häiden jälkeen.

Muutaman vuoden kuluttua Aurora meni uudelleen naimisiin rikkaan venäläisen Paul Demidovin kanssa ja sai tämän kanssa pojan. Myös avioliitto Demidovin kanssa loppui lyhyeen, kun mies kuoli. Kolmas avioliitto Andrei Karamzinin kanssa oli onnellinen.

Aurora teki Andrei Karamzinin kanssa matkan Pariisiin. Auroran kiinnostus yhteiskunnallisiin asioihin heräsi. Pariisista Aurora löysi sellaista, joka keisarin hallitsemalla

Venäjällä oli tiukasti kiellettyä. Ranskalaiset saivat vapaasti puhua ajatuksistaan ja ottaa osaa politiikkaan. Ranskassa haluttiin uudistaa yhteiskuntaa, ja siellä myös työväki ja köyhät esittivät omia mielipiteitään. Venäjällä ja Suomessa piti totella keisaria joka asiassa.

Matkan jälkeen hienostoväen elämä tanssiaisineen tuntui Aurorasta turhalta ja tyhjältä. Hän alkoi kiinnostua yhä enemmän huono-osaisten asemasta ja heidän auttamisestaan. Auroran ajatusten muuttumiseen vaikutti myös se, että monet hänen läheisistään kuolivat lyhyen ajan sisällä. Aurora halusi elämäänsä henkistä sisältöä.

Aurora oli hyväsydäminen, eikä hän osannut kieltäytyä, jos joku pyysi rahaa. Hän koki muiden auttamisen tärkeämmäksi kuin omat asiansa. Auroran ystävä on todennut hänestä: "Aurora petettiin monesti, mutta hän ei kuitenkaan lakannut uskomasta ihmiseen".

Aurora kuoli 94-vuotiaana vuonna 1902. Nykyisin hänen huvilassaan toimii Helsingin kaupungin museo. Museo sijaitsee aivan Helsingin keskustassa. Siellä kävijä voi vieläkin aistia Auroran ajan hengen.

- LE

Lähteet: Aapeli Saarisalo: Aurora Karamzin ja hänen aikansa; Pertti Mustonen: Keskellä kaupunkia

Luonto ja valo innoittivat Tornion kuvataidekurssilla

"*Pohjolan eksoottinen luonto ja valoisat yöt – tässä ympäristössä ihmisen luovuus saa siivet. Täällä syntyy taideteoksia, joiden alkulähteenä on sielun palo ja pohjoisen viiltävä valo.*"

Kesäkuun alussa järjestetty kuvataidekurssi houkutteli seitsemän tulisieluista kuurosokeaa taideharrastuksen pariin Tornioon. Kurssilaisten joukossa oli viisi suomalaista, yksi ruotsalainen ja yksi norjalainen; kaikki Pohjois-kalotin eli Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisilta alueilta. Kurssin vetäjänä toimi Lapin aluesihtööri Jorma Säynäjäkangas, joka sai avukseen Marika Öhrlingin Luulajasta.

Samanlainen kurssi järjestettiin myös viime vuonna, joten touhu oli useimmille tuttua. Oppilaat ja opettajat tunsivat jo toisensa, kukaan ei jännittänyt.

– Tavoitteena oli valmistaa viikon aikana maalauksia ja veistoksia, joiden lähtökohtina olivat oman kehon tuntemukset. Kurssilla käytettiin luonnonmateriaaleja, esimerkiksi kaarnaa ja villaa, joita oli

tarjolla oli runsaasti. Taiteellisen luomistyön lisäksi kurssi pyrki rakentamaan sosiaalisia kontakteja yli rajojen, Jorma kertoo.

Kuvanveistosta vastasi Irene Kangasniemi, maalauksesta Marja Tuominen ja huovutuksesta Marika Öhrling. Kurssin rahoittamiseen osallistuivat Euroopan unioni, Pohjoismainen kulttuurirahasto ja Norbottenin lääni.

– Kurssin alkupuolella haimme innoitusta luonnosta; teimme retkiä maatilalle, istuimme jokivarressa nuotiolla, ihailimme Kukkolankoskea Ruotsin puolelta. Retket antoivat virkistystä ja vaihtelua kuvataideviikkoon, Jorma kertoo. – Kurssin aikana filmasimme videoaineistoa, josta on tarkoitus valmistaa video osallistujamaita ja kurssin rahoittajia varten. Aineistoa käytetään myös Suomen Kuurosokeat ry:n 25-vuotisjuhlavideoon.

Kurssin loppuksi pidettiin taidenäyttely. Opistolla vieraileva itävaltalais-sakasalainen sosiaalialan ammattilaisryhmä tutustui näyttelyyn ja oli hyvin ihastunut töiden korkeasta tasosta.

Syksyn aikana töistä on tarkoitus koota näyttely, joka kiertää ympäri Pohjois-kalottia. Näyttelyn mukana kulkevat myös video ja valokuvat, joista näkyy koko luomisprosessi.

– Kurssi oli onnistunut sekä kurssilaisten että opettajien mielestä. Jokaisesta näki, että he nauttivat taiteen tekemisestä. Seuraavalla taidekurssilla voisimme keskittyä vanhaan Lapin taide- ja käsityöperinteeseen, Jorma innostuu. –RK

Päivänkakkaraleikkiä

Kaikkihan tuntevat tuon päivänkakkaraleikin, jossa nypitään irti päivänkakkaran kukan terälehtiä ja samalla hoetaan: rakastaa – ei rakasta. Se on ihan hauska leikki eri versioissaan.

Hauskaa se ei ole silloin, kun sitä leikitään esimerkiksi leirille lähdön lähestyessä. Tällöin monet kuurosokeat näyttävät hokevan: lähden – en lähde!

Tällainen huojuminen edestakaisin on leirin tai muun tapahtuman järjestäjän kannalta erittäin hankalaa ja teettää runsaasti ylimääräistä työtä. Monet kerhonvetäjät tuntevat tämän myös rasittavaksi, kun vapaaehtoistyönä yrittävät parhaansa mukaan toimia kaikkien hyväksi.

Mikä meitä kuurosokeita vaivaa, kun emme pysty tekemään omista menemisistämme pitävää päätöstä? Sen ymmärtää, jos kyseessä on sairaus tai muu vastaava voittamaton este, mutta valitettavan usein kyseessä on pelkkä mielijohde jäädä pois.

Te, jotka tätä jahkailua harrastatte, miettikääpä tilaisuuden järjestäjän tehtäviä. He ovat ottaneet teidätkin suunnittelussa huomioon. Tai miettikää tulkin asemaa, joka viikkoa ennen leiriä menettää viikon työt.

Kun ajattelette osallistua johonkin, niin miettikää haluatteko todella mennä, tehkää päätös ja pysykää päätöksessänne. Nykyään kurseista ja leireistä ilmoitellaan niin ajoissa, että tulkin ehtii varmasti hankkia, jos ajoissa ryhtyy pontevasti etsimään.

Opetelkaa tekemään itse päätöksiä omista asioistanne ja pysykää noissa päätöksissänne!

Raimo Korpela